

Traite feeret signé
a vienne le 19e Jan^o In nomine sanctissimæ et Individuæ
1668 entre l'Emp^r -

Leopold en le Roi Louis XIV. Trinitatis. Amen

pour le partage de

la Monarchie à l'Emp^r.

Notum sit uniuersis et singulis quorum interest
aut quomodo liber interesse potest. Postquam
Serenissimus et prohuncissimus princeps ac Dominus,
Dominus Leopoldus Electus romanorum Imperator
Semper Augustus, Germania, Hungaria, —
Bohemiam, Dalmatiam, Croatia, Sclauonia &c
Rex, arcidux austriæ, Dux Burgundia &c —
comes goritia, et Tirolis &c. aequæ ac Sov^{anu}.
et prohuncissimus princeps ac Dominus, Dominus
Ludovicus XIII galliarum et Navarra Rex —
Christianissimus assidue apud animum suum
Cogitare ut quanto id bono Rei Christianæ —
fieret, si præseus bellum Belgicum, facile
aliquin, vicina quoque Regna sui flamma
Correpturum, non modo mos sospiretur, sed
omnis præterea occasio Radix, orfomes —
futuris etiam Bellis alimentum prabiturus —
penitus tolleretur, neque ulli Regnum —
orbis Christiani magis conuenire, quam —
Majestatibus suis, omni studio, Conatusque,
et que adeo intentissima in id cura incumbe,

ut sua cuique posteritati a Bellorum malis —
Salis superque præcautio esset, quippe quæ —
et mutuo intr se, et hæque cum serenissimo ac —
potentissimo Domino, domino Carolo secundo —
Hispaniarum et Indianarum Rege Catholico, et —
Cognationis et affinitatis Nexus arctissime —
Deuincentur, quod propterea statuerint, mutuo
foedere se strictius jungere, deoque suis ministris,
et quidem sacra casarea maiestas (titulus) —
Joanni Waicardo, duci Münsterbergensi sacri —
Romani Imperij principi ab Auensperg a —
Consilii arcans & et sacra Regia maiestas —
Christianissima vero (titulus) Jacobo —
Bretzel a Gremonilla sacri ordinis —
jerosolimitani equiti ac commendatori, consiliario —
In consiliis status sacra Regiae majestatis —
Christianissimæ, necnon locum Teneuti generali
in militia gallæ, plenam potestam fecerint
ad foedus tractandum, concludendumque, iisque
Ministri Visis, Recognitis Atque Inuicem
plenipotentiarum Tabulis commutatis sub
obligatione Rati, id ipsum foedus sancuerint,
quod sequentibus articulis explicatis proditur.

10

fit firma constans pax atque amicitia, foedusque

perpetuum Inter Sacram Cesaream Maiestatem —
eiusque filios, heredes, successores, Regna, et —
provincias ex Una, et Sacram Regiam Maiestatem
Christianissimam, eiusque filios, heredes, successores,
Regna et provincias, ex altera parte, altera —
alterius Commodarum promoveat, avertat Incommodas,
et si quæ (ut humana sunt) Impostrum —
dissensiones, discordias, et controversiae nascerentur,
ea non nisi vel jure, vel amicabilitia et modo
finiantur. ut omni, armorumque Vnu Remoto.

20

Cum ordines generales foederatarum provinciarum
Belgij Recepserint quantumcūs seuenissimo —
Hispaniarum Regi Catholico proponere media
Reintegratione paix, nimirum ut seuenissimi —
galliarum Regis Christianissimi perpetui Iuris
de Dominij fiant, cedanturque sequentia loca.
Gameracum, Cambresi, Ducatus Luxemburgi,
Vel huius loco Burgundia, Vulgo Frauchi comit
Dicta, Duacum, ayre, st. omer, Bergh, —
furnes, Alle memorata Maestas Regia
Christianissima quoque bono paix in id
Consentiat, promittatque, e casu Reliqua —
omnia proxime Elapso anno occupata loca —
Vna cum Charles Roy (cuius Tamen mnenimenta

Exstructa Demolienda sunt) restituere, dummodo
Intra totum meusen martium proximum —
Severissimus hispaniarum Rex Catholicus —
propositio huius Decenter annuat, simulque —
pacem Lusitanam de Rege ad Regem tractando —
Ampleteatur, Conuentum est, ut sacra Calcarea
Majestas a die subscripti et ubique Ratificati
huius foederis, ui eiusdem Teneatur assid —
severissimam Hispania Reginam sororem suam
Amantissimam, velut eisdem filij Caroli secundi
hispaniarum Regis Catholici Tutoriem et Regentem
In uno studio Conataque ad laborare ut
Concessis Nimirum Restitutisque supradicti —
Locis, pax pristina Inter Cognatos Reges mox
Oenuo sanctiatur. quod si Vero dicta propositio
paxque Lusitana de Rege ad Regem tractando
Super conditionibus, degibus inter partes —
Conuentum est, ab hispanis Reicietur,
Incepsumque Bellum diutius Extrahi, inque
eo occupari continget loca. quae Infutura
Hereditatis divisione ad sacra Calcarea Majestatis
liusque filiorum, haeredum et successorum —
portionem, pertinereunt, sacra Regia Majestas
Christianissima, eiusque filij, haeredes, ei
successores Sancte Bonaque fide promittunt,
ea loca, que iniente Capu, sacra Calcareas —

maiestati, eiusque filii haeredibus et successoribus,
(nulli prouersus Belli sumptibus Imputandis) —
Prestitueret, Vicissim vero saeculum sit, si ab
Hispano Regimine, supra dictae conditiones Vel
aliam firmis, iis per ordines generales foederatarum
provinciarum Belgij oblatas propositaque,
Respiquerentur, ut Sacra Caesarea maiestas, —
eiusque filii haeredes et successores durante hoc
Bello, nullas, neque directe, neque indirecte,
In Belgio suppeditias et auxilia ferant; si vero
Vel a Rege Christianissimo, eiusque filii —
haeredibus et successoribus, Vel a quolibet alio, —
quauis de Causa Extra Belgium In aliis qui Buscumq[ue]
Regnis et provinciis, quæ Juris et d[omi]niorum Hispaniarum
Regis Catholici sunt, Bellum moueatur, ut Sacra
Caesarea Maiestati, eiusque filii, haeredibus,
et successoribus, Intragram atque liberum sit
quilibet eo, id est in iis provinciis et Regnis —
Extra Belgium suis auxilia dare, quodque —
propterea nulla Natione praegens Rocco foedus —
haereditatis dividenda, Infactam Infirmatumque
sit, sed In suo nihilominus Robore et firmitate
esse et permanere intelligatur, quin smo si talia
Extra Belgium auxilia ferendo Inter Sacram
Caesaream et Sacram quoque Regiam Maiestatem
Christianissimam, eiusque filios, haeredes, et

Iucassores ad arma veniretus, neque propterea
etiam sacrae Cesareae maiestati In gallias, —
iisque Incorporatas provincias, neque sacrae —
Regiae maiestati Christianissima In Regna et —
provincias sacrae Cesareae maiestatis hereditariae
neque per se, neque per alios arma inferre
Ulo modo Concessum, permisumque sit.

3.

et si maiestatis suis Vel sola cogitatione,
nec dum Re ipsa, nihil In vita acerbies —
Tristiusque evenire posset, quam si feruissimus
Hispaniarum Rex Catholicus, Consanguineus,
Cognatus et affinis Utrique amantissimus sine
Liberis ex legitimo matrimonio natis Immature
decederet, suisque precibus diuinam Boutahm
Enixè Rogatura fuit ne id eveniat, quia
Tamen In Humanis omnia fluxa et cadua, —
Et maiestatis suis praecipue Incumbat, malis
Inde nascituris quoad fieri potest ei Tempestiuè
mederi, idque efficere, ne noui Belli Iudea,
qua ex tanta hereditatis additione Controversa,
facile orirentur, Charissimam cuique potestam
Flagrantiis Comprehendant, propterea Rediu
multusque Deliberata, perpusaque Europa
statu, bonoque Rei Christianae, necessarium
quidem aliquod, Nullum vero Convenientius,

ipsoque fine optimo Excusatio^s, Remedium —
Invenitum est, quam si jam nunc In supradictum
et numquam satisdandum Casu mortis —
Quenacis, fieret haereditalis diuisio; Itaque
Implorabo Imprimis divino auxilio, Conuentum
Est, ut si saeculam Cœfaream, maiestatem, eiusque
filios, haeredes et successores; et suam quoque
maiestatem Christianissimam, eiusque filios,
haeredes et successores serv^{mo} Carolo Secundo —
Hispaniarum Regi Catholico fine, liberis ex —
Legitimo matrimonio natis decedenti, superstites
esse continget, totius haereditalis Monarchiae
Hispanicae diuisio sit, fiat, Valeatque, Tunc eo
Casu Queniente, modo sequenti.

Nempe saecul Cœfareae maiestati, eiusque —
filii haereditibus et successoribus cedat obtingatque
pro haereditalis portione. Regna Hispania
(Exceptis Excep*n*endis iis degibus mox infra —
Explicati*n* dicetur) Indiæ occidentales, —
Ducatus mediolanensis, atque eo pertinens,
ies subinfeudandi dictum Siena, finalium,
portus vocatus longon, Herculis, orbitelli, et
qui portus iuris hispanici in littore hygughi —
maris, (iuxta vulgo Mare di Toscana dictum)
Usque ad Regni Neapolitani Confinium, sive

Territorium intriacent, Iardiniae Insulae,
Insulae Canaria, Insulae Balares, vulgo —
Majorica, minoricas iuxta dictas.

Sacra Regia maiestati Christianissimas vero
cinq[ue] filii, heredibus, et successoribus, cedat,
obligatque pro hereditatis sua portione, —
Belgium Totum quod Hispani possident, sub quo
Etiam comprehenditur Burgundia franche comte
dicta. Insulae philippinae orientales, Regnum
Nauarrae cum iis pertinentiis quae hodie pro
Talibus habentur, Roses cum pertinentiis —
suis, loca in littoribus affrica sita, Regnum
Neapolitanum et Siciliae cum suis pertinentiis,
et Insuli adiacentibus quae hodie eoperhinetur,
Sub ipsis vero non consequuntur, portus vocatus —
Longon, Herculis, orbivillo et loca et portus —
dictionis hispanicae, qui a finalio ad territorium
et Confinium usque Regni neapolitani —
Intriacent, sed maneant ut supra ad —
portionem Cœlaream, et quia etiam ad —
possessionem eiusdem Regni neapolitani et
Siciliae oblinendare, Investitura summorum
Pontificum necessaria est, pars Phaque suo
Tempore decenter indein utique justabili
apud suam sanctitatem in Tempore evenientis —
Casus exigitur, ut eam quodies opus fuerit

de more Imperiatus. /

4.º

Si Vero continget ut alter utri partis In adeunda
haereditatis sua portione difficultas oriretur, atque
Alterius ope Indigeret, statuitur ut pars altera —
alteri Ubi et quandocumque opus fuerit, terra,
marique ad possessionem haereditatis obtinendam —
Reciproca auxilia Requirenti, consilio, opere,
firibus, armis, classibus, custodiente exercitu,
presto sit, succurratque, sic tamen ut belli —
Sumpsus, nulla ratione et prebexte parti Requirenti
Imputentur, sed eos, pars auxilia ferens, faciat,
et pro Requirentis voluntate, cum eodem milite,
classibus, aut exercitu, non attentis quibuscumque
prætextibus mora, mox Iherum In ditiones proprias
Recedat.

5.º

Statutum Insuper est, ut neutri partium Contra —
hoc foedus liceat allegare, Valeantque illæ —
Exceptiones iuris Vel facti, qua' Rode sunt, Vel
Ymquam esse Ex cogitarive possunt, sed id cum
Omnibus suis clausulis et articulis firmum —
Constatque et Inviolabile sit et permaneat,
Usque donec serenissimus hispaniarum Rex —

Catholicus (quod maiestatis sue vice. Exceptam)
prima prole auctus fuerit, et ad sex Anos super annos
a nativitate prolis Computandos, ita ut Exactis
his sex annis foedus hoc ipso facto Expiret et partes —
obligatae sint sua qualibet Instrumenta foederis, —
Ratificationis, et plenipotentiae Recipere tanquam
Numquam quidquam actum fuisset: Licitum —
Tamen sit partibus de extensione foederis, —
Durantibus his sex annis, porro agere et conuenire.

6°.

Intra mensem a die subscriptionis huius instrumenti
Completandum, Teneantur partes, suas fibi omnino
In obliuia forma conceptas Ratificationes, pro se,
Uxore, filio, hereditibus et successoribus, et quidem
Sacra Regia maiestas Christianissima sub —
Sigillo minori munita, seu tamen propria —
manu subscriptas et omnes, pro tempore, —
Solemnitatum solitarum effectus, supplete,
Exhibere, ubi vero Ratus supradictus mortis —
Euenierit, Indeque necessum erit, originalia —
Instrumenta mutuo Commutare, tum Insuper,
et Sacra Maiestas Ratarea, eiusque filij heredes —
et successores, itidem et Sacra Regia maiestas —
Christianissima, eiusque filij heredes et
successores, Teneantur pro se, Uxore, filio, —

hæredibus et successoribus omnium maxime —
solemnam Ratificationem parviorae Renuntiationem,
super portione sibi mutuo ossa et attributa, ea
forma et clausulis, quæ In curia, Regnoque
Utriusque Validissima esse iudicantur, prædicto —
Supra dictas sibi Inuicem Extradere.

7.º

Pro majori quoque secreto Tanti negotij sanctum
est, ut partis Utriusque Instrumenta originalia,
Ratificationes, Una cum plenipotentiarium Tabulis,
In unum fasciculum conuolutas, sigillisque d.^r —
principis ab auerperg et domini equitis a. —
Gremonilla obseratum includantur, isque —
fasciculus, apud Dominum magnum retruria —
Ducem deponendus curetur, sicut tamen ut —
Ierenitas sua a Maiestatibus suis per Utriusque
Ministros ad id plenipotentia Idonea Instructos,
Una Requisita Utrique et maiestati Cofareas —
et Sacra Regiae Christianissimæ litteras —
Reversales binas eiusdem Exempli prius —
Extradat, quibus pro se, filii, hæredibus, et
successoribus suis depositionis fidem, custodiam,
secretamque sancte et In Verbo principis —
promittat, quodque dictum fasciculum —

Depositum, nulli partium seorsim, sed utrisque
simul et semel ubi et quoties ab ambabus partibus
una, Requiritur fidelior, omniique grande obmissa,
reddet illa: partes vero ipsae intra sex septimanas
a die supra dictæ mortis Computandas, Teneatur
dicti fasciculi Restitutionem petere, et Instrumenta
In eo contorta Commutare, Indeque altera -
alterius Executionem ubi opus fuerit et
quemadmodum supra articulo quarto plenius
memoratum est, omnino promouere.

8.º

Iacitum quoque si ut nulli partium —
quacumque de causa aut pretextu interea
sit permisum cum quocumque Rege, —
princepe aut Republica, illum foedus aut
pactum ferire, quod huic foederi directè vel
Indirectè In quolibet sui articulo Vel Clausula,
Repugnet, et si quod simile Capi, vel quavis —
alio de causa Inviretur, id pro ea qua. —
adversatur parte, pro Irrito Nulloque —
habeatur, licetum Tamen si partibus exha
Belgium Belligerantibus pro eo sibi bello socios —
pro voluntate per foedera asciscere, In suo —

Tamen Intrim Vigore manentibus Instrumento
pacis Monasterij Wesphalorum Concleso, illogue
altero ad pyreneos a Cognatis duobus Regibus —
Inito, Juratogue.

9.º

Caterum Cim orbis totius Christiani, maxime
Vero et facie Asparea et Regia sua maiestatis —
Christianissime, eorumque filiorum, ha'redum;
et Successorum, Regnorum et provinciarum —
Intervit, foedus Rocce perpetuum atque —
Inviolabile esse, atque euidente Capu In —
Executionem effectumque deduci, sua quoque
Maiestatis nibil quieti publica Conuenientius —
Exigimant, quam id omnibus suis Clausulis —
Sanctissime feruari, neque Unquam committent,
Ut sua, suorumque filiorum, ha'redum ac —
Successorum In eo exercendo, partes —
desiderentur. altamen pro majori securitate
atque adeo abundante Caubla huiusc foederis,
sanctum fit, ut mox a Reseratis commutatisque
Instrumentis originalibus a facie Asparea —
Et facie Regia maiestate Christianissima,
eorumque filii, ha'redibus, et successoribus una
et simul cim fide-jusoribus, fine Ut vocant

garantia praestanda, decentiae Requiritur
Summusque pontifex Imprimis, Dein serenissimi
et potestissimi Reges Angliae, Suetos, Danie, —
Electores et principes Imperij, Republica Veneta,
Dux Sabaudiae, magnus Dux florentiae, —
Helvetiae Republica, et gennua, atque ordines
generales foederatarum provinciarum Belgij,
et si qui alij pro eo Empore partibus —
S'indubuntur Idonei. In quorum omnium et
singulorum fidei, maiusque Robur, nos duo-
ui plenipotentiæ nostræ instrumentum hocce —
manibus sigillique, nostris propriis subscriptimus,
et Muniuimus. Datum Viennæ die 19 Januarij
anno 1668

Joannes Waicardus dux
Münsterbergij princeps.
ab Auerfferg test

Le chevalier
de Gremontville.